

References

1. *Key competencies for lifelong learning, European Reference Framework*, 2007. [online] Available at: <http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c_11090_en.htm > [Data zvernennia 06 Lystopad 2018].
2. Bilova, Yu, 2013. Poniattia ta struktura pidpriemnytskoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnogo profilu. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity*, 7, s. 15-17.
3. Doslidzhennia orhanizatsii Yevropeiskoho spivrobitnytstva ta rozvytku, 2012. *Kliuchovi kompetentsii. Informatsiinyi visnyk osvitoi polityky v Yevropi*, s.13-14
4. Ovcharuk, O. V. red., 2004. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovy dosvid ta ukrainski perspektyvy*. Kyiv: «K.I.S.».
5. Matukova, H. I., 2016. *Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku pidpriemnytskoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnogo profilu*. Doktor nauk. NAPN Ukrainy, Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh.
6. Morozova, V., 2012. Poniatyie y struktura predprynimatelskoi kompetentnosti menedzhera. *Yaroslavskiy pedahohycheskyi vestnyk*, 2, T.2, s.199-204.
7. Strelnikov, M.V., 2016. Formuvannia pidpriemnytskoi kompetentnosti mahistriv biznes-administruvannia. V: *Yakist vyshchoi osvity: suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku osvitoi diialnosti vyshchoho navchalnogo zakladu*. KhLI mizhnarodna nauk.-metod. konferentsiia. Poltava, Ukraina, 18-19 Liutyi. Poltava: b.v.

УДК 377/378:687.016-029:7

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.100-104>.

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-КОНСТРУКТОРІВ ОДЯГУ ЯК ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Людмила Лемешко,

*аспірант Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
викладач мистецьких дисциплін Білоцерківського коледжу сервісу та дизайну
ORCID: 0000-0001-6261-4460
e-mail: lud.lemeshko40@gmail.com*

Реферат

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

професійна освіта,
художньо-творча
компетентність,
творчість,
технік-конструктор,
коледж

Здійснено теоретичний аналіз проблеми формування художньо-творчої компетентності в техніків-конструкторів одягу як одного з важливих напрямів сучасної професійної педагогіки. Вивчення ступеня наукової розробки даного питання у вітчизняній та зарубіжній науково-педагогічній літературі дало змогу з'ясувати, що, попри затребуваність на сучасному ринку праці фахівців зі сформованою художньо-творчою компетентністю, теоретичні основи формування цієї компетентності у майбутніх конструкторів одягу залишаються малодослідженими.

Обґрунтовано, що професія техніка-конструктора відноситься до професій типу «Людина – художній образ» і тому має потребу у фахівців із високим рівнем креативності. Стрімкий розвиток світової індустрії одягу та значне спрощення механізмів надходження товарів швейного виробництва на український ринок, змушують вітчизняну професійну освіту переглянути традиційні підходи до підготовки фахівців для швейної індустрії з урахуванням необхідності підвищення їх конкурентоспроможності.

Вітчизняне швейне виробництво все більше потребує фахівців більш високого рівня, які можуть виконати весь процес проектування виробів, починаючи від розробки ескізу моделі до технології її виготовлення, здатні орієнтуватися в новинках світу моди, нових технологіях художнього проектування та оздоблення одягу, моделювання складних і цікавих моделей одягу різного асортименту з різних матеріалів. Доведено, що техніки-конструктори повинні володіти знаннями не тільки з конструювання й технології одягу, але й художніх дисциплін, які безпосередньо формують художньо-творчі компетентності.

Акцентовано увагу на мозаїчності представлення в сучасній педагогічній літературі досвіду формування художньо-творчої компетентності техніків-конструкторів одягу в коледжах. Визначено проблему недосконаліості галузевого стандарту вищої освіти для швейного виробництва. Обґрунтовано важливість удосконалення професійної підготовки фахівців швейного виробництва шляхом підвищення уваги до формування художньо-творчої компетентності в техніків-конструкторів одягу.

Постановка проблеми. У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013) одним із основних завдань визначено побудову ефективної системи національного виховання на засадах морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої і творчої особистості. Відповідно до документу, творча особистість володіє високим рівнем знань, здатна самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі нестандартні рішення, вирішувати різні складні проблеми в найпростіший спосіб.

Успішний розвиток підприємства легкої промисловості в умовах ринкових відносин вимагає пошуку ефективних стратегій та їх реалізації в усіх сферах його діяльності. Однією з основних складових, що забезпечує процвітання і перспективу підприємства, є творча трудова сфера. Підприємства легкої промисловості України потребують молодих, креативних, творчих, висококваліфікованих спеціалістів галузі. Тож в умовах зростання ролі творчої праці, підвищення частки творчих і особистісних елементів у трудових процесах коло знань, умінь і навичок, які працівники використовують у процесі праці, має бути значно розширене.

Творчість надихає суспільство рухатися вперед, розвиватися. Творчі особистості нестандартно сприймають світ, відновлюють і вдосконалюють його, а світ, у свою чергу, дає їм сили й натхнення для життя і творчих звершень (Сисоєва, 2006, с.10-13). Тому формування художньо-творчої компетентності майбутнього техника-конструктора одягу, здатного повноцінно реалізовувати свої художні, творчі, мистецькі здібності у професійній діяльності, є одним із провідних напрямів у сучасній професійній освіті. Розвиток творчої особистості та її талантів, розглядається як важливий складник «усебічного розвитку людини», що знаходить своє підтвердження в освітніх документах нашої держави. В законах України «Про Освіту» (2017) та «Про вищу освіту» (2014) культурну компетентність визначено як одну з ключових компетентностей сучасних здобувачів освіти, визнано важливим аспектом формування рис характеру особистості, розвитку її творчого мислення та сприяння інтеграції у світ суспільних та економічних відносин. Культура здатна зміцнювати розум людини, гуманізувати її почуття, гартувати волю та розвивати творчі сили особистості, пробуджувати в ній бажання творити та самореалізовуватись. Це доводить важливість та нагальність підсилення у професійній підготовці майбутніх фахівців швейного виробництва уваги до процесу формування в техніків-конструкторів одягу художньо-творчої компетентності.

Аналіз наукових праць свідчить про те, що проблема творчої та художньої компетентності була предметом наукової уваги багатьох учених. Зокрема, філософський аспект творчості знаходить своє відображення у працях В. Біблера, Ю. Бодай,

К. Кедрова, О. Коршунова та ін. Феномен творчості у психології розглядали такі вчені як С. Максименко, В. Папуча, В. Моляко, Л. Виготський, О. Леонтєв, В. Рибалко, Я. Пономарьов, В. Клименко та інші. Педагогічний аспект формування творчої особистості розглядається у працях В. Андрєєва, Н. Кичук, О. Рудницької, В. Сластьоніна, Г. Падалки, М. Пічкура, Л. Масол та ін. Теоретичні питання художньо-естетичної освіти представлено в роботах Н. Миропольської, Б. Неменського та ін. Компетентність педагогів розглядається в публікаціях Е. Белкіної, Л. Масол, І. Зязюна, І. Беха, З. Єрмакової, В. Орлова, Н. Бібік, Л. Ващенко, Е. Зеєра, І. Зимньої, О. Овчарук, А. Хуторського.

Метою статті є визначення теоретичних основ формування художньо-творчої компетентності техніків-конструкторів одягу як проблеми професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. В Білоцерківському коледжі сервісу та дизайну, навчаючись за мистецькою спеціальністю «Моделювання та конструювання промислових виробів», студенти отримують творчу професію техника-конструктора, якого в суспільстві традиційно називають фахівцем із дизайну. Основна специфіка підготовки фахівців за цією спеціальністю – формування спеціалістів, які б вигідно відрізнялися широким діапазоном знань, гнучким мисленням, творчим підходом до вирішення нагальних проблем, здібностями до організаційної, управлінської та науково-дослідної роботи.

На сучасному українському ринку праці відбулися значні зміни. Все більша кількість спеціалістів з конструювання та технологій швейних виробів потрібні як фахівці більш високого рівня, які можуть виконати весь процес проектування виробів, починаючи від розробки ескізу моделі, здатні орієнтуватися в новинках світу моди, нових технологіях художнього конструювання й оздоблення одягу, моделювання складних, цікавих і модних моделей одягу різного асортименту з різних матеріалів. Виходячи з цього, вони повинні володіти знаннями не тільки з конструювання та технології одягу, а й з художніх дисциплін, спрямованих на розвиток здібностей спрямованих на розвиток з кольорознавства, рисунка і живопису, історії костюму та мистецтва, розвитку знань із сучасних методів моделювання нових моделей одягу, сучасних інформаційних технологій проектування та художнього оздоблення виробів легкої промисловості тощо.

Професія техника-конструктора повинна поєднувати в собі діяльність модельєра, дизайнера, технолога і конструктора одягу, який виконує багато функцій: робить ескізи, малює конструкцію всього виробу й варіанти декору (функція художника-модельєра); розробляє креслення на основі ескізів замовника (функція модельєра-конструктора); обирає способи обробки та пошиття виробу (функція

модельєра-технолога). Оскільки не кожен пересічний споживач має потрібні знання, знає професійні секрети і має здатність об'єктивно оцінити свою зовнішність, саме техніку-конструктору потрібно врахувати особливості фігури людини, підкреслити переваги, приховати недоліки за допомогою крою, кольору, тканини. Експериментувати з власним стилем краще, дотримуючись рекомендацій фахівця з дизайну, а не друзів чи родичів.

Таким чином, фахівець з дизайну повинен мати почуття смаку і стилю, розбиратися в сучасній моді, знати останні її тенденції. Якщо всім цим критеріям (характеристикам) можуть відповідати люди, котрі просто стежать тільки за своїм гардеробом, то технік-конструктор до того ж має володіти практичними навичками – робити ескізи, розробляти моделі, шити, розкроювати тканину і, лише досягнувши певного професійного рівня, перекладати частину рутинної роботи на членів своєї команди, звільняючи час для творчості. Отже, дизайнери є представниками творчої й інтелектуальної праці. У їхній роботі важливу роль відіграють розвинуті когнітивні процеси (уява, увага, пам'ять, мислення) та багата емоційна сфера. Дизайнерам мають бути притаманні ерудованість і допитливість, раціональність та аналітичний склад мислення. Висока професійність забезпечує для дизайнера можливість без надмірних зусиль реалізувати професійні навички в будь-якій сфері діяльності (О. Фурса, В. Орлов, 2015, с.9).

З вище сказаного, ми розуміємо, що професія технік-конструктора є дуже творчою. За класифікацією Є. Клімова (1970), на основі відмінностей у предметах найбільше вона відноситься до типу «людина – художній образ» (предметом праці є художні образи, їх роль, елементи та особливості, засоби їх побудови). За метою праці її можна віднести до класу пошукових (характеризують професії практичного спрямування, близькі до класу перетворювальних – винайти, придумати, знайти новий варіант, сконструювати). Такими є, наприклад, професії, конструктора-модельєра одягу, конструктора меблів, дизайнера, аранжувальника квітів тощо. Важливими психологічними властивостями людей даного типу є насамперед високий рівень розвитку емоційно-естетичного сприймання, естетичних почуттів, художньої інтуїції, що становлять основу формування тонкого художнього смаку, художньо-образного бачення, високої художньої культури. Сприятливими факторами для розвитку професіоналізму є також художня обдарованість майбутнього фахівця та знання ним законів емоційного впливу на людину графіки, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва. Отож, художні здібності потрібні майбутньому фахівцеві не лише для створення нового художнього образу, але й для його максимально точного відтворення в ескізі, моделі чи готовому виробі.

При цьому, цілком очевидно, що навіть на

виконавчому рівні для успішної діяльності техника-конструктора потрібні художні здібності. Так, живопис ставить особливі вимоги до сприймання форм, пропорцій і кольорових співвідношень. Як свідчать результати аналізу художньо-виробничої практики, для плідних творчих занять у галузі дизайнерського мистецтва необхідно мати добре розвинені відчуття пропорцій, композиції, колориту і світлотіні, зорову пам'ять тощо.

Психолого-педагогічні дослідження, присвячені проблемі художніх здібностей, акцентують увагу на тому, що для різних видів дизайнерської діяльності необхідні здібності найрізноманітнішого характеру. Як свідчать окремі професіограми, у діяльності представників професій охарактеризованого нами типу переважають здебільшого емоційні, сенсорні та моторні види психологічної активності. Реалізуючи себе в образах, чуттях та рухах майбутні фахівці насамперед спираються на діяльність зорових, слухових, рухових та дотикових сприймань, емоційну, образну та рухову пам'ять, наочно-образне мислення, відтворюючу та творчу уяву.

Взаємодія у процесі діяльності з системами художніх образів вимагає високого рівня розвитку образної пам'яті й образного мислення людини. Технік-конструктор, наприклад, часто працює з розробкою однієї колекції кілька місяців, і збереження всіх образів, які виникають у процесі роботи, стає для нього складним завданням. Тому він повинен мати досить високий рівень розвитку довготривалої образної пам'яті. Уява є необхідним компонентом художньої діяльності. Найвищим проявом причетності людини до світу художньої праці є здатність відчувати естетичний аспект оточення, бачити безмежну красу форм і кольорів, багатство фактури, чути ритм і музику людської діяльності, поезію природи й людини.

З вище сказаного випливає, що у процесі професійної підготовки фахівців творчих професій неодмінно має застосовуватися компетентнісний підхід, що вважається основою оновлення системи професійної освіти, підготовки майбутнього спеціаліста нової формації відповідно до сучасних вимог суспільства, найефективнішим напрямом оптимізації навчальної діяльності студентів. Категорія «компетентність» зумовлює цільові перспективи освітньої системи та має на увазі педагогічний рух від академічних норм оцінювання процесу й результатів освітньої діяльності студентів до комплексної оцінки їх професійної й соціальної підготовленості. Крім того, це передбачає також трансформацію системи вищої освіти в напрямі більшої адаптації студента до світу праці в довгостроковій перспективі, а також постійний рух в обраній сфері до навчання, саморозвитку й самовдосконалення впродовж життя (Овчарук, 2009)

У галузевому стандарті професійної освіти для техніків-конструкторів одягу дефініція «компетентність» тлумачиться як «інтегрована

характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних професійних та соціально-особистісних предметних областях (компетенціях), який визначається необхідним обсягом і рівнем знань та досвіду у певному виді діяльності» (Галузевий стандарт...).

В основі будь-яких компетентностей, зокрема й художньо-творчих, лежать знання. Компетентності – це знання в дії. Знання в ієрархії «знання-уміння-навички» перебувають принципово на першому місці, оскільки безпосередньо пов'язані з мисленням. Уміння – здатність суб'єкта належно виконувати певні дії, засновані на доцільному використанні раніше набутих знань, навичок і досвіду. Підсилюють ефективність компетентного здійснення здібності (індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої) (Кудренко, 2017). У цьому контексті для формування художньо-творчої компетентності особливого значення набуває дефініція «художні знання».

Висновки. Таким чином, необхідність запровадження компетентнісного підходу у сфері

вищої мистецької освіти зумовлюється суттєвими змінами, які відбуваються в духовному виробництві й у професійних структурах. Проблеми компетентнісно зорієнтованої освіти розглядаються міжнародними організаціями – ЮНЕСКО, ПРООН, Радою Європи, Організацією європейського співробітництва та розвитку, Міжнародним департаментом стандартів, які узагальнили доробок науковців із усього світу. За оцінкою вітчизняних учених, компетентнісний підхід має для вищої освіти велике методологічне й дидактичне значення, оскільки спроможний більш адекватно виявити результативність освітнього процесу. За допомогою інструментарію компетентнісного підходу можна здійснити об'єктивну оцінку теоретичної підготовки майбутніх спеціалістів та їх здатність застосовувати набуті знання, уміння й навички як у навчальних, так і у професійних, соціальних і повсякденних ситуаціях. Отже, компетентнісна парадигма постає, по-перше, як методологічне підґрунтя педагогічних та мистецтвознавчих наукових досліджень другої половини ХХ – початку ХХІ ст., а по-друге, як фундамент для побудови нових освітніх стандартів у галузі мистецької освіти.

Література

1. Верховна рада. Законодавство України, 2014. Закон України «Про вищу освіту» № 37-38. [online] Доступно: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>> [Дата звернення 28 Жовтень 2018].
2. Національна бібліотека України імені В.Вернадського. Наукова періодика України, 2018. *Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Указ Президента України від 25.06.2013 р., № 344/2013.* [online] Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/gasuk_2013_8-9_6> [Дата звернення 15 Жовтень 2018].
3. Галузевий стандарт вищої освіти, 2015. *0516 Текстильна та легка промисловість 18 Виробництво та технології 182 Технології легкої промисловості 5. 05160203 моделювання та конструювання промислових виробів.* Київ: Міністерство освіти і науки України.
4. Кудренко, Д., 2017. *Дидактичні умови формування художньо-графічних компетентностей студентів мистецьких спеціальностей.* Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».
5. Овчарук, О.В., 2009. Компетентнісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи. *Інформаційні технології та засоби навчання, 5.* [online] Доступно: <<http://www.ime.edu-ua.net/em.html>> [Дата звернення 12 Жовтень 2018].
6. Сисоєва, С.О., 2006. *Основи педагогічної творчості.* К.: Міленіум.
7. Фурса, О. та Орлов, В., 2015. Проблеми проектування професійної кар'єри майбутніх фахівців із дизайну. *Мистецька освіта, 10,* с.5-17.

Abstract

KEY WORDS:

VET, arts-creative competence, creativity, technicians-constructor, college.

Forming clothes technicians-constructors' arts- creative competence as a professional pedagogy problem

Liudmyla Lemeshko,
a PhD student of the Institute of vocational education and training
of the NAES of Ukraine
Arts teacher, Bila Tserkva service and design college

The theoretical analysis of forming clothes technicians-constructors' arts-creative competence as one of important approaches for modern professional pedagogy. Studying the spectrum of scientific

development on the issue in local and foreign scientific-pedagogical literature allowed to define that despite the modern labour market need in specialists with formed arts-creative competence there is still the lack of theoretical basis for forming the following competence.

It is grounded that the profession technicians-constructor is the one of “A human being-art image” type so there us a need for high creative specialists. The forced world fashion industry development and the easier textile goods supply to Ukrainian market make the native VET re-think and re-look through the traditional approaches to specialist’s training for the textile industry taking into account raising their competitiveness.

There is a growing need for high-qualified specialists able to realize the whole process of goods design from the draft model to the production technologies, with good knowledge of new fashion tendencies, technologies for art designing and decorating clothes, modelling difficult and interesting clothes of different types using different materials in the native textile industry. It is proved that technicians-constructors have to have not only designing and technology knowledge but also the Arts ones for direct forming their arts-creative competence.

The attention is brought to the mosaic way of forming clothes technicians-constructors’ arts-creative competence at colleges. There is the problem of sector high education standard for textile industry. The importance of VET improvement for textile industry specialists via raising the attention to clothes technicians-constructors’ arts-creative competence forming.

References

1. Verkhovna rada. Zakonodavstvo Ukrainy, 2014. *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» № 37-38*. [online] Dostupno: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>> [Data zvernennia 28 Zhovten 2018].
2. Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V.Vernadskoho. Naukova periodyka Ukrainy, 2018. *Pro Natsionalnu stratehiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku, Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 25.06.2013 r., № 344/2013*. [online] Dostupno: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuc_2013_8-9_6> [Data zvernennia 15 Zhovten 2018].
3. Haluzevyi standart vyshchoi osvity, 2015. *0516 Tekstylna ta lehka promyslovist 18 Vyrobnystvo ta tekhnologii 182 Tekhnologii lehkoipromyslovosti 05160203 modeliuvannia ta konstruiuvannia promyslovykh vyrobiv*. Kyiv: Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy.
4. Kudrenko, D., 2017. *Dydaktychni umovy formuvannia khudozhno-hrafichnykh kompetentnostei studentiv mystetskykh spetsialnostei*. Kherson: KVNZ «Khersonska akademiia nepererвної osvity».
5. Ovcharuk, O.V., 2009. Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: zahalnoievropeiski pidkhody. *Informatsiini tekhnologii ta zasoby navchannia*, 5. [online] Dostupno: <<http://www.imce.edu.ua/net/em.html>> [Data zvernennia 12 Zhovten 2018].
6. Sysoieva, S.O., 2006. *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti*. K.: Milenium.
7. Fursa, O. ta Orlov, V., 2015. Problemy proektuvannia profesiinoi kariery maibutnikh fakhivtsiv iz dizainu. *Mystetska osvita*, 10, s.5-17.

УДК 377.011.3-052:37.091.33:005.336.2

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.104-108>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Галина Однороз,

аспірант Інституту професійно-технічної освіти

Національної академії педагогічних наук України

ORCID: 0000-0003-4498-0816

e-mail: RGV.20.04@gmail.com

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

компетентність,
ключові компетентності,
компетенції,
компетентнісний підхід,
soft-skills,
hard-skills,
digital-skills,
інтерактивні технології

Реферат

У статті ключові компетентності представлені як необхідна умова сьогодення, зумовлена впливом технологій на формування особистості, соціальне життя в цілому та ринок праці. Уточнено суть понять «компетенція», «компетентність». Здійснено порівняння двох груп життєвих навичок: soft skills та hard skills, які є невід’ємною частиною професіоналізму та ефективності майбутніх фахівців. На основі теоретичного аналізу обґрунтовано актуальність розгляду проблеми формування міжпрофесійних навичок в учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Акцентовано увагу на необхідності формування саме ключових компетентностей, які сприяють успішній особистісній та професійній кар’єрі.